

KATALOGOA

Irudien ahotsoa

IRUDIKA

30 euskal irudigile
Euskal Irudigileen Elkarte Profesionala, 2010
139 orrialde.

Asun AGIRIANO

Egun, irudiek gizartean duten garrantzia inork ez du ukatzen. Comenius izeneko pedagogoak 1658. urtean latina irakasteko liburu ilustratua argitaratu zuen, konbentzita baitzegoen irudiek irakurketa pizteko arreta bereganatzen zutela eta ulermen ahalmenean sekulako indarra zutela. Ordutik hona iraultza handia bizi izan dugu irudien munduan.

Halere, gure inguruan ilustrazioak garesti ordaindu du haur literaturari estuegi lotua egotea. Horregatik, agian, ez du lortu iparralderago dauden lurraldeetan izan duen arrakasta soziokulturala. Letrak eta testuak marrazkiei gailendu zaizkie. Inertzia horrek eraman ditu heldu asko eta asko irudiak ez “ikustera”. «Komikiak nahiago ez», diote sarri gurasoek seme-alabentzako liburuak eskatzera hurbiltzen direnean. Izan daiteke irakurtzen jakin bai, baina irudien hizkuntza ulertzeko gai ez garelako. Marrazkiak egiteko abilitadea galdu edo inoiz eskuratu ez duenari zail egiten zaio iritzi estetikoaren inguruan argudiatzea, ez baitu ikasi irudiak hitzen bidez deskodetzen.

Hala ere, irudigileentzako lanik ez da falta izan eta sorkuntza-lan bikainak ikusteko aukera izan dugu. Horren isla da, “Irudika” katalogoa, edizio zainduan 30

euskal ilustratzailereren lanak jasotzen dituen; besteak beste, Patxi Zubizarretaren sarrera eder batekin. Izan ere, hamar urte baino gehiago igaro dira Arabako Aldundiak “Euskarazko haur eta gazte literatura- ren ilustratzaileak” katalogoa argitaratu zuenetik, Xabier Etxanizek zuzenduta. Ordutik hona, aldaketa handiak izan dira eta premiazkoa zen egungo euskal ilustrazioak duen presentziagatik, lan eta izen jakin batzuk ezagutaraztea.

Irudigile batzuk ezezagunak egingo zaizkigu, beraz, aipatutako helburu hori betetzera dator katalogoa, alegia, irudigile horien proposamenak ikusaraztera. Beste irudigile batzuk faltan botako ditugu, au-

keraketa lan guztietan gertatzen den moduan. Baina Daniel Martinez, Irudigileen Elkarte Profesionaleko zuzendariak dioen bezala: «Hau lehenengo zenbakia da eta azkena ez izatea espero dugu. ‘Irudika’ aldizkakotasun mugagabeko argitalpena izango da, etengabeko garapenean aurkitzen den sektore artistiko-profesionalaren berri aldizka emango duena».

Horrela, ikusiko dugu irudigileek erabiltako teknikak ugariak direla: tradizionalagoak, digitalak edo bien arteko konbinazioa. Jabetuko gara, halaber, irudia ez dela soilik hitzak ulertzeko arrastoa, irudiak berak protagonismo handia duela, ez dela bizi hitzen aginduetara.

Estimatzekoa da katalogo honetan proposamen eta estilo anitzetako izenak jasotzea: publizitatean aritzen direnak, euren sormen lana prentsan garatzen dutenak, multimedien erosoago daudenak, diseinu lanetan dihardutenak... artista hauek guztiak bizirik eta indartsu daudela frogatzen da “Irudika” begiztatzen denean.

Martin Salisbury-ren “Imagenes que cuentan” (Gustavo Gili, 2007) katalogoan egin zuten antzera, ondo zegokeen egile bakoitzaren biografia labur bat idaztea, lanaren balorazio bat edo irudigilearen hitzak gehitzea, artistaren mundu kontzeptuala hobeto ulertzeko; edizio kritikoagoa izatea, alegia. Baina etorriko da denborarekin, Euskal Irudigileen Elkarteak interesa badu-eta. Momentuz, beharrezkoa zen hutsune hau betetzea, urrats garrantzitsua baita Euskal Herrian dauden irudizko proposamen anitzetara sarbidea egiteko.

aagiriano@gmail.com

Tere IRASTORTZA

Literatur bozkak

Ez dinat Haur eta Gazte literatura deitzen den honen jarraipen larregirik egin izan, egia esan. Eta aurtien Juul Kanpainaren datuak aztertzerakoan nire usteen test-a aktibatu bezala egin dun.

Euskal Herriko Ikastolen Elkarteak hamabigarren urtez antolatu dituen Haur eta Gazte literaturan euskaraz argitaratutako liburuen eta ilustratzaileen hauteskundearen emaitzetatik abiatu naun. Parte-hartze zenbakiei begirata aztertzailer saldo eder baten lana dela zirudien. Kontu handiz eginga, gogotsu hartutako lana.

Ilustratzaileen artean one-nak euskal ilustratzaileen artean topatu izan ditudan arren, idazleen artean Haur eta Lehen Hezkuntzan itzultitako liburuak aurkitu dizkint puntan. Honek, noski, nire galdera-multzoari galdera gehiago erantsi beharra baizik ez zion ekarri, eta baita nori galdetu franko ere.

Alde batetik, etortzen zaidan burura hain ilustratzaile kuttunak baditugu geurean, ezin egotziko diogula, erabat, lau koloreetako inprimaketari euskaraz sortutako liburuen eskasi. Bestetik, nerabeen arteko literaturan, hain zuzen ere ilustrazio gutxiago dagoen liburuen artean, euskal idazleen gailentasunak ere adieraziko din, hein batean, euskal idazleek bere bide on bat egin dutela euskal irakurlego gaztearen baitan.

Gerta zitekeen, halaber, euskarazko irakaskuntzan Derrigorrezko Lehen Hezkuntzan ikasleei eskaintzen zaizkien liburuen artean euskal erreferentziei buruzko hausnarketa ahuldua izatea, edota, euskaraz argitaratuetan ere, sona literario eta itzal pedagogiko hobia izatea erdaraz sortutako lanek.

Eta irudipena dinat neurri handi batean, «Ez Gaingitu» bat eman diola Juul sistemak euskal literaturari Derrigorrezko Lehen Hezkuntzan. Ez zakinat, baina, hurrengo urterako azterketetarako norberak bere lanak egin eta errekonstruktuko ote dugun norabidea.

KALERATU BERRIAK

SOBRE LA LABOR DEL EDITOR

AUTORES, LIBROS, AVENTURAS...

Kurt Wolff
Acantilado, 2010
208 páginas. 20 euros

Kurt Wolff inició su labor editorial durante la Guerra Fria; pertenece a ese tipo de editores que se empeñan en dar a conocer a nuevos autores; y, en esa línea, descubrió a Kafka, Heinrich Mann, Georg Trakl o Robert Walser, entre otros. En este libro de memorias aborda el oficio de editor y sus dificultades.

TESTIMONIO DE LA DICTADURA ARGENTINA

LA COSTA CIEGA

Carlos María Domínguez
Mondadori, 2010
160 páginas. 16,90 euros

El autor de “La casa de papel” regresa con su nueva novela, “La costa ciega”. Uruguay, pleno invierno. Arturo Balz conoce a una solitaria muchacha. Ambos ignoran que arrastran los mismos secretos dejados por la dictadura militar argentina, hasta que una sorprendente duda cambia para siempre sus destinos.

INTRIGANTE TRAMA POLÍTICO-POLICIAL

PÁJAROS SIN ALAS

José Javier Abasolo
Erein, 2010.
488 páginas. 20 euros

Abasolo vuelve con una novela negra ambientada en Bilbo. Goiko es detective privado desde que solicitó la excedencia en la Ertzaintza, debido a una falsa acusación de pertenecer a una red de pederastas, cosa que nunca se demostró. Ahora tendrá que esclarecer otro caso, que le permitirá saber el porqué de su salida.

UN RAYO DE LUZ EN TIEMPOS OSCUROS

TODO LO QUE TENGO LO LLEVO...

Herta Müller
Siruela, 2010
272 páginas. 18,95 euros

Rumanía, finales de la II. Guerra Mundial. De las conversaciones con su amigo Oskar Pastior, entre otros, Muller reunió el material para escribir esta novela. En ella, la Nobel de Literatura 2009 plasma la persecución sufrida por los alemanes rumanos en tiempos de Stalin, centrándose en la historia de un solo individuo.